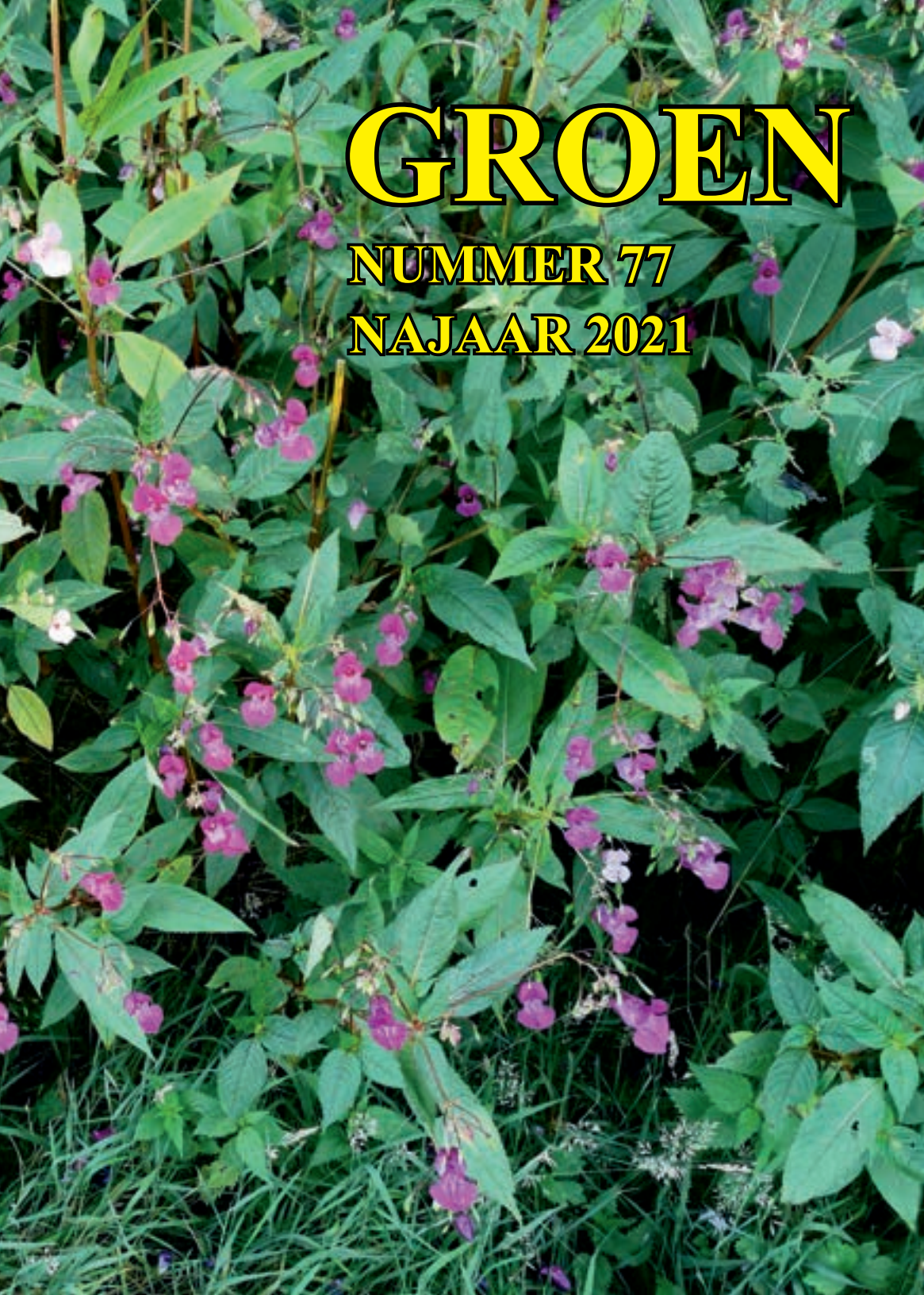

GROEN

NUMMER 77

NAJAAR 2021

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel: 050-3095304
Secretaris	Leo Stockmann a.i.	e-mail: secr.ivnep@gmail.com
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: voneije@gmail.com tel: 050-3092973 banknummer NL59INGB0000820257
Lid	Jos Schlaman Korenbloemweg 8 9761CD Eelde	e-mail josschlaman@gmail.com tel: 06-19503515

Werkgroepen en coördinatoren

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu	Tineke van den Berg	3094337
Bijenbosje	Leo Stockmann	3095304
Publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ferry Wilkens	3092348
Vogels:	Leo Stockmann	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

Voorwoord

Het lijkt erop dat we zo langzamerhand weer wat meer vrijheid kunnen hebben om ergens naartoe te gaan zonder de angst om besmet te raken met het coronavirus. Die vrijheid is grotendeels gekomen door de inenting tegen het virus. Maar voorzichtigheid blijft zeker nog geboden. Het dagelijks bestuur durfde het aan om op 22 september jl. weer een Algemene Ledenvergadering te organiseren. De beheerder van Ons Dorpshuis had een coronaproof opstelling gemaakt van tafels en stoelen. En de koffie werd bij de ingang van de zaal voor ons ingeschonken om clustering van personen bij de koffietafel te voorkomen.

Als bestuur waren we blij met een redelijke opkomst, bijna 20 personen. Omdat de ALV's van maart 2020 en maart 2021 niet door konden gaan vanwege corona, waren deze twee uitgestelde ALV's de hoofdmoot van de avond. Een soort twee in één dus. Er werd over diverse onderwerpen levendig gedebatteerd. Gezelligheid was er na afloop onder het genot van een drankje. Een heikel punt blijft het tekort aan db-bestuursleden. Aafke Pot heeft afscheid genomen en Jos Schlaman is toegetreden.

Het kleurennummer van Groen voorjaar 2021 was bij de leden/donateurs erg in de smaak gevallen. Het dagelijks bestuur heeft daarom besloten ook het herfstnummer in kleur te laten verschijnen. Misschien een opstap naar een blijvende kleurenitgave. De redactie kreeg voor dit herfstnummer gelukkig meerdere artikelen en foto's toegestuurd. Dank daarvoor aan de inzenders. Een activiteitenprogramma treft u in deze Groen nog niet aan.

Opvallend zijn nu (september) nog de vele atalanta's die rondfladderen en genieten van de nog aanwezige bloemen en rottend fruit. De vlinders zien er uiterst gaaf uit. Deze najaarsgeneratie is een voortbrengsel van de augustusgeneratie. Overwintering vindt deels plaats in Zuid-Europa en deels hier in Nederland, maar om te overleven hebben ze wel een hele zachte winter nodig.

Leo Stockmann

Omslag: Reuzenbalsemien. Een voorbeeld van een tegenwoordig erg algemeen voorkomende invasieve exoot.

Foto: Leo Stockmann

Inhoudsopgave

Bestuur IVN Eelde –Paterswolde	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Bertus van der Velde	5
Fotocollage Bertus van der Velde	6
In memoriam Wietske Jonker	8
Zeisen en hooien op het Vlinderkampje	9
Natuurquiz in Dorpsklanken	10
Nieuwe kasten voor de gierzwaluw	12
Hulp voor de huiszwaluw	15
Landschapsherstelplan Zuideinde Eelde-Paterswolde	18
Snoeien fruitbomen Bijenbos	20
Zoeken naar de rupsendoder	21
Een nieuwe club voor jongeren die gek zijn op de natuur	22
Een vleermuis in de woonkamer	25
Hoornaarnest	26
Hazelwormen	27
Visdieven Glimmermade	28
Een buitenkansje met de waterral	32
Insectenleven in de ingezaaide berm Eskampenweg	33
Wandelroute Vosbergen	35
“Maai me niet” is gemaaid	36
Jan Tuttel-bankje	38
Ploegschaar met dichtregels	39
Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers	40

Belangrijk: In dit nummer is een inlegvel bijgevoegd van de penningmeester met het verzoek uw contributie over 2021 en 2022 te betalen.

Man groene specht (links) met jong foto: Bertus van der Velde

Bertus van der Velde, natuurfotograaf

Ons IVN-lid Bertus van der Velde trekt er welhaast dagelijks met zijn camera op uit op zoek naar mooie natuurverschijnselen. In het dorp loopt hij langs heg en door steg en hij is regelmatig te vinden in het Vlinderkampje, het Bijenbos of in een van onze landgoederen. Al fietsend bereikt hij omliggende gebieden als De Onlanden en de Drentsche Aa. Of met de auto het Fochteloërveen. Vogels, paddenstoelen, bloemen en vooral ook insecten en spinnen hebben zijn aandacht. Hij deelt zijn foto's graag met ons. In Groen zijn dan ook al meerdere plaatjes van hem gepubliceerd. Om Bertus de aandacht te geven die hij verdient zijn in deze Groen een aantal bladzijden aan zijn foto's gewijd. Een mooie foto van Bertus staat afgedrukt bij het artikel 'Maai me niet is gemaaid'.

Leo Stockmann

gehakkelde aurelia

vroegeling

bont zandoogje

vuurwants

bloedrode heidelibel

roodborsttapuit

waterspin op gele plomp

Weidebeekjuffer bij Oude Molen. Op zondag 27 juni waren er honderden in de beek te zien. De zwarte vlekken glinsterden in de zon

De bovenzijde van een zaaddoos van een papaver

eikenpage

In memoriam Wietske Jonker

Op 17 mei jl. overleed Wietske Jonker aan de ziekte ALS. Wietske was jarenlang lid van de IVN-werkgroep Bomen Ruimtelijke Ordening en Milieu. Vaak vanuit Vries op de Brompton vouwfiets naar de BROM-vergadering in Eelde. Jarenlang was zij een drijvende kracht in de werkgroep tegen ontwikkelingen die schade aan natuur en milieu zouden toebrengen. Bijvoorbeeld tegen de plannen voor een industriële biovergister aan de Bongveenweg. En met succes. De plannen gingen uiteindelijk niet door. Tegen de baanverlenging van Groningen Airport Eelde. Met minder succes, want de baanverlenging ging wel door. Toch heeft die vasthoudendheid iets opgeleverd, want het vliegveld moest de verloren gegane vleermuisverblijfplaatsen wel compenseren. Ondanks haar meedogenloze ziekte, bleef Wietske actief en betrokken. Eind vorig jaar was ze nog bij ons jaarlijks overleg met de luchthaven en de gemeente over de natuurcompensatie. Wietske kon op kenmerkende wijze, vriendelijk, duidelijk en scherp, haar standpunten naar voren brengen. Haar aanwezigheid bleef niet onopgemerkt. De crematiebijeenkomst was liefdevol met veel beelden van Wietske, paardrijdend, op de vouwfiets, tekenend, planten zoekend, gidsend. IVN mist haar zeer.

Tineke van den Berg

Een zelfportret van Wietske.
(afgedrukt op de rouwkaart)

Zeisen en hooien op het Vlinderkampje op 18 september

Met wat minder zeismaaiers (van de Zeisbrigade van Landschapsbeheer Groningen) en hooiers dan in vorige jaren is het toch gelukt de gras-kruidentvegetatie op het Vlinderkampje kort te krijgen. Er bleek een behoorlijk taai te maaien gras-onderlaag bovenop het maaiveld te zitten. Dat maakte het maaien enigszins lastig. Soms moest er twee keer met de zeis overheen om het geheel 'netjes' te krijgen. Maar heel netjes is geen doel voor een natuur-gras-kruidentvegetatie. Het gemaaide is in een hoek van het kampje op een bult gezet. Mede door koffie, frisdrank, koek en het mooie zonnige weer was het een aangename gebeurtenis.

Tineke van den Berg

Maaien met de zeis

foto: Tineke van den Berg

Het maaisel wordt op de bult gezet

foto: Tineke van den Berg

Natuurquiz in Dorpsklanken

Meerdere jaren organiseerden wij in Café Theater Boelens met succes de IVN-natuurpubquiz, maar die kon vanwege corona in februari 2021 in een besloten ruimte niet plaatsvinden. Een alternatief werd gevonden. Dorpsklanken wilde wel meewerken en plaatste een paginagrote natuurquiz. En zo stond in de krant van 21 april een pagina met 21 afbeeldingen met bijbehorende vragen en alternatieve antwoorden afgedrukt. Vooral Karel Essink, een van de leden van de groepswinnaar (IJsvogels) van de quiz in 2020, heeft zijn best gedaan bij de samenstelling van de quiz. Helaas bleef het aantal inzendingen beneden verwachting. Dorpsklanken meldde de uitslag in de krant van 5 mei. Winnaar en als enige met 0 fouten werd Martin Hols. De vijf besten kregen een waardebon van IVN Eelde-Paterswolde.

Leo Stockmann

DRUKKERIJ

PRINT STUDIO ZEVEN

De drukker in uw regio

Openingstijden:

maandag t/m vrijdag van 09.00 - 13.00 uur

Mercuriusweg 11
9482 WK Tynaarlo

Tel.: (0592) 54 45 41

info@printstudiozeven.nl

www.printstudiozeven.nl

Loodgieterswerken
Dak & Zinkwerk
Electriciteitswerken

Verwarming & Onderhoud
Sanitaire Installaties
Duurzame Energie

Hoofdweg 92

(050) 309 13 21

Nieuwe kasten voor de gierzwaluw

Sinds dit voorjaar is Eelde 33 nieuwe gierzwaluwkasten rijker. Een flinke uitbreiding van de nestruimte op twee vertrouwde broedlocaties in het dorp. En precies op tijd om de in mei uit Zuidelijk Afrika teruggekeerde gierzwaluwen voldoende nestruimte te bieden. Coördinator Aafke Pot vertelt er meer over.

Uitbreiding voor twee broedkolonies

“Het wordt voor de gierzwaluw steeds lastiger om goede broedplekken te vinden. Gebruikelijke nestplekken verdwijnen, omdat we onze huizen simpelweg steeds degelijker bouwen. Oude gebouwen worden gesloopt of gerenoveerd. En gaten en spleten in muren en daken worden gedicht. Een speciale nestkast blijkt gelukkig een prima alternatief. Vooral als ze worden geplaatst op plekken waar de gierzwaluwen al jaar na jaar in kolonies terugkomen om te broeden. In het verleden (2008/2009) hebben we met subsidie ook kasten verkregen en op een aantal plekken opgehangen, maar een deel was aan vervanging toe en er was ruimte voor uitbreiding van broedkolonies.”

Het ophangen van de nesten, gierzwaluwen broeden graag bij elkaar.

foto: Aafke Pot

Vogelbescherming, Nationale Postcodeloterij en een topteam van vrijwilligers

“We zijn begonnen bij Vogelbescherming Nederland. Deze organisatie beheert het zogenaamde IJsvogelfonds, met gelden van De Nationale Postcodeloterij. Vanuit dat fonds kregen we een bijdrage om 30 kasten te maken. Vervolgens was het aan een eersteklas kastenbouwer, een topbeitser, een team kranige kastophangers en natuurlijk aan de vele enthousiaste bewoners die graag zo’n kast aan hun gevel wilden, om de kasten te plaatsen.”

Nog te beitsen kasten

foto: Leo Stockmann

Vaste huurders

“Gezien het aantal spontane reacties van burens is er nog gevelruimte genoeg voor meer kasten. De kasten die in het verleden zijn opgehangen zijn door de

jaren heen behoorlijk bezet geraakt. Ook enkele van de nieuw opgehangen kasten zijn deze zomer al benut. Hopelijk komen ouders en jongen volgend jaar weer terug naar Eelde-Paterswolde en breiden de kolonies zich uit. Het geluid van al die terugkerende gierzwaluwen is elk jaar een feest, voor de bewoners en voor ons natuurlijk.”

Meer weten? Neem contact op met Aafke Pot: AafkeEllen@gmail.com

Roger Groesz

Jan Pellebuorplein 17
Eelde-Paterswolde
Telefoon 050-3096818
Fax 050-5260529
info@huizingtotaaladvies.nl
www.huizingtotaaladvies.nl

**Makelaardij
Verzekeringen
Hypotheken**

Huizing Totaal Advies
makelaardij • verzekeringen • hypotheek

FYSIEK DE BAAS
fysiotherapie

Industrieweg 1 • 9765 BL Paterswolde
Telefoon 050-3090599
Email info@fysiekdebaas.nl

Hulp voor de huiszwaluw (Ofwel: de huiszwaluw en ik)

Op een vroege zondagochtend gaan mijn man en ik met de auto naar het verre westen voor familiebezoek. In Spierveen komen we langs de pas gegraven vijvers die volgens het principe ‘geen steile wanden maar langzaam oplopende oevers’ zijn aangelegd. De aanleg van de wijk Spierveen verliep in fasen en begon begin jaren 80 van de vorige eeuw. De grond is kaal en glanzend, grijzig kleiig zand en er groeit nog niets. Het water rimpelt zachtjes en glinstert. Vanuit mijn ooghoeken zie ik een groepje zwart-witte vogeltjes op de oever van het water bewegen als waren ze een wipwap. Beurtelings bewegen voorlijf (kopje en romp) en achterlijf naar beneden en weer omhoog. Na een lange dag komen we weer thuis en stappen uit de auto. Het eerste wat we horen is het gezellige geluid van vogeltjes die met elkaar babbelen. Waar komt dat vandaan? Ik kijk omhoog. In de nok van ons huis is iets veranderd. Er zitten kleine onregelmatig grijzig glanzende bolletjes aan de muur, in evenwijdige rijen vanaf de muur naar boven. Samen vormen ze een kommetje. Vanuit een uitsparing bovenin steekt een kopje met een snaveltje en een paar oogjes. Die oogjes kijken nieuwsgierig naar mij. Wat ben ik blij! Een huiszwaluw heeft ons huis uitverkoren om er haar nest te maken!

En omdat de huiszwaluw een koloniebroeder is heb ik al vrolijke visioenen van ons hele huis volgebouwd met huiszwaluwnesten!

De jaren erna kwamen ze echter niet terug.

Kwam dat omdat de vijvers inmiddels vol gegroeid waren met planten, zodat ze niet meer bij het kleiige zand konden komen?

We vermoeden het.

Daarom hebben we gedurende een paar jaar geprobeerd de oever van een waterloop op een aantal plekken vrij van planten te maken. Maar dit had niet het gewenste resultaat.

Alle hoop op huiszwaluwnesten aan het huis was mij al vergaan tot ik in Groen voorjaar 2019 het verslag Keileemplaatsen voor huiszwaluwen van René Dantuma las. In Eelderwolde/Ter Borch hadden de vogels er enthousiast gebruik van gemaakt. Overal in de wijk waren de bruinrode nestkommetjes te bewonderen!

Dit wilde ik ook. Maar waar haal je het materiaal vandaan? Hoe krijg je het op de bestemde plaats en wie betaalt het? Een telefoontje naar René hielp me aan een adres in Emmen (de Leemshop) waar ik de kleileem kon kopen. 1000 kg voor € 400, - kleileem, gewonnen bij een afgraving in Emmen, gedroogd en gezeefd. Top bouw materiaal voor de zwaluwen!

En de kosten? Gelukkig ben ik lid van IVN zodat ik in overleg met onze voorzitter subsidie bij Vogelbescherming Nederland kon aanvragen zodat we dit konden bekostigen.

Aanvoer van 1 m3 klei

Jos Grootveld kon een stevige dubbelassige aanhanger lenen waarmee de kleileem konden vervoeren. Andere leden van de steenuilenwerkgroep hielpen om het leem in mooie afgevlakte bulten op een aantal oevers in Spierveen te leggen. Dat was het afgelopen voorjaar. En toen kwamen de zwaluwen terug uit het zuiden. We wachtten met spanning af, we controleerden de kleileembulten op gebruikssporen. Ondertussen groeiden de planten zowel rond de bulten als er doorheen. Leo Stockmann heeft meerdere keren gemaaid om de ruimte om de bulten kaal van begroeiing te maken, want de zwaluwen houden van uitzicht als ze hun bouw materiaal verzamelen. Helaas, onze inspanningen leverden niets op. De huiszwaluwen leken er geen belangstelling voor te hebben. Dat was spijtig.

Maar gelukkig heeft Roel Rijskamp van de vogelwerkgroep ook iets bedacht. Hij heeft op het platte dak van zijn schuur in Groote Veen twee soorten klei gelegd. Eén soort is het gekochte roodbruine, de andere komt uit de grond van Spierveen en is grijs/zwart. De klei ligt in een schuin afgezaagde metselton. Een beetje schuin geplaatst zodat er altijd een droog en een nat gedeelte is. Waarschijnlijk is er dit jaar nog geen gebruik van gemaakt door zwaluwen, want hij heeft geen zwaluwen gezien en ook geen sporen

gevonden. In de wijk Groote Veen was het sowieso een dramatisch seizoen met slechts enkele nesten (4) ten opzichte van de jaren ervoor (ca 11). Maar er is wel een aantal pogingen tot nestbouw in die wijk gedaan. Helaas vroegtijdig afgebroken. De kleibakken liggen er nog en worden hopelijk volgend jaar gevonden.

Poserend bij een gerealiseerde kleiplaats in Spierveen

Omdat het van andere plaatsen wel bekend is dat zwaluwen van kleibakken op platte daken gebruik- maken, hopen we nu dat ze dat komend jaar gaan doen. Als het lukt, kunnen we het ‘platte daken project’ uitbreiden met meerdere locaties. De hoop dat huiszwaluwen ooit nog eens in de nok van ons huis hun nest gaan bouwen is nog niet vervlogen!

Aafke Pot
foto's: Leo Stockmann

Landschapsherstelplan Zuideinde Eelde-Paterswolde

In Groen 75 (najaar 2020) was er al aandacht voor dit plan. Gerrit en vader Harry Wolters zijn de drijvende krachten hierachter. Ruim 20 bewoners van de streek werden overgehaald om deel te nemen aan een landschappelijk opkrikplan, bestaande uit aanplant van bomen (fruitbomen, linden, knotwilgen) en hagen (meidoorn, beuk). Ook de gemeente stelde een stukje eigen grond beschikbaar. In het winterhalfjaar 2020/2021 is door Landschapsbeheer Drenthe en door de bewoners zelf veel werk verzet om de aanplant te realiseren. Ook een bloemenberm is gerealiseerd. Half september van dit jaar zijn drie poelen gegraven door loonbedrijf Kregel. Het plan was bij de gemeente door IVN Eelde-Paterswolde (rechtspersoon) ingediend, terwijl Landschapsbeheer Drenthe verantwoordelijk was voor de coördinatie en de financiën. Provincie en gemeente stelden geld beschikbaar. Aan het graven van een poel betalen de eigenaren deels mee.

Op 17 september ben ik met Gerrit Wolters langs de uitgevoerde werkzaamheden gelopen: Eskampenweg, Molenweg en Veldkampweg. Bij adressen aan de Lugtenburgerweg zijn ook aanplantingen gedaan. Dorpsklanken van 22 september besteedde aandacht aan het project. De initiatiefnemers kunnen trots zijn op wat is bereikt.

Leo Stockmann

Graven van een poel

foto: Gerrit Wolters

Meidoornhagen

foto: Leo Stockmann

Snoeien fruitbomen Bijenbos

In het Bijenbos aan de Helmerdijk zijn in 2016 meerdere soorten fruitbomen aangeplant. Om die een goede dracht te laten geven, is af en toe snoeien gewenst. Dit jaar gebeurde dat op 21 februari. Op de foto snoeit medebeheerder Bart Kruit onder toezien oog van Yoka Veninga de dubbele zure paradijs. Bart is ook imker en beheert de bijenstal achterop het terrein.

De snoeibeurt

tekst en foto: Leo Stockmann

Zoeken naar de rupsendoder

Het bloemrijke grasland op het Vlinderkampje is op 18 september gemaaid en het maaisel is afgevoerd. De bodem is weer zichtbaar. Elk jaar is het spannend, zouden ze er weer zijn of kunnen we ze niet vinden? Er volgt een zoektocht. Gelukkig, ook dit jaar is er een gevonden: een rupsendoder! Een smal oranje paddenstoeltje van 2 tot 6 cm dat parasiteert op poppen van vlinders. Het komt onder andere voor in onbesmette graslanden. Interessant voorbeeld van leven dankzij de vlinders. Misschien vinden we er volgende week nog een paar. Weer goed zoeken!

Tineke van den Berg

Rupsendoder

foto: Bertus van der Velde

Een nieuwe club voor jongeren die gek zijn op natuur

Goed nieuws voor iedereen van 12 tot en met 15 jaar die gek is op natuur en lekker buiten zijn. Dit najaar is een nieuwe club gestart, waar je met drie enthousiaste begeleiders van alles ontdekt over de natuur in je eigen omgeving. Altijd al een keer willen weten hoe die paddenstoel heet en welke paddenstoelen eetbaar zijn? Zin om vleermuizen te spotten met een batdetector? IVN-vrijwilligers Liesbeth AB, Karin Bokma en Koen Reinders vertellen er alles over.

Een nieuwe natuurclub voor jongeren vanaf 12 jaar. Hoe kwamen jullie op het idee?

“Eigenlijk komt het van de kinderen zelf. We begeleiden de jongerengroep en die gaat tot 12 jaar. Maar veel kinderen vinden het zo leuk dat ze door willen naar een volgende groep. Je kunt daarvoor wel naar de Junior Rangers, maar dan moet je toch een stukje reizen en dan haken de meesten af. Dat is jammer en dus dachten we: waarom beginnen we zelf niet een groep voor 12 jaar en ouder?”

Wat voor leukis staat er allemaal op de planning?

“We gaan heel veel leukis doen. Het gaat ons om leren en inhoud, over vleermuizen bijvoorbeeld. Hoe leven ze, waar jagen ze op, wanneer zijn ze vooral actief? Dat soort dingen zoeken we samen uit, met een expert. Het leuke is dat oudere kinderen dan echt doorvragen. We gaan ook aansluiten bij de werkgroepen die er al zijn bij IVN. Dus op pad met de uilenwerkgroep. En we willen de deelnemers leren echt iets bij te dragen. Een takkenril maken of nestkasten voor mezen in de buurt. Ook nog eens goed tegen de eikenprocessierups.”

“Superspannend is de paddenstoelentocht die we gaan doen. Want we gaan niet alleen op zoek, we gaan daar dan natuurlijk ook wat van proeven. Nou ja alleen als je durft en echt alleen van de eetbare paddenstoelen. Gelukkig is een van ons expert, dus dat komt helemaal goed. Oh en de kinderen verzinnen zelf ook van alles. Zoals ‘moeilijke paden’, waarbij het de uitdaging is om zo moeilijk mogelijk van A naar B te komen. Meestal dwars door een lekker baggerslootje. Haha. Ja, we zijn wel een club met kletsbootgarantie!”

“Verder is er bij ons alle ruimte om ook te leven in de natuur. Dus we gaan

natuurlijk ook hutten bouwen en vuur maken. En we leren om te werken met de microscoop. Sporen van paddenstoelen bekijken of ontdekken dat een vlindervleugel bestaat uit schubben en helemaal geen kleuren heeft. De kleur ontstaat namelijk door de breking van het licht. Kinderen komen dan al snel zelf met van alles aanlopen wat ze willen bekijken. Oh en we gaan ook op excursie, lekker wadlopen en naar het natuurmuseum van Klaas Nanninga.”

foto: Liesbeth AB

Deelnemers Fenna, Linde en Mette zijn enthousiast

Ook de deelnemers zijn enthousiast over de nieuwe club en de activiteiten.

Fenna: ” Superleuk om te leren welke paddenstoelen je kunt eten. En diersporen herkennen was ook een van de leukste dingen om te leren.”

Linde: “Wat ik het allerleukste van de 12+club vind? Vuur en hutten maken!”

Mette: “Het is gewoon allemaal leuk. Leuk om samen met de andere kinderen buiten te zijn”.

Hoe kun je je aanmelden?

“Het gaat nu al heel goed met de aanmeldingen. We hebben al 7 deelnemers. Dat mogen er best 10 worden wat ons betreft. Dus er zijn nog wel een paar plaatsjes over. En het maakt niet uit wat voor type je bent, behalve dat je het leuk moet vinden om lekker buiten rond te sjouwen. Belangstelling voor natuur en een beetje nieuwsgierig zijn helpt ook natuurlijk. En natuurlijk hoeft je echt niet al van alles te weten over de natuur! Dat leer je vanzelf bij ons. En als je wel al heel veel weet, hebben we ook genoeg te bieden. Met twee biologen in huis komt dat meer dan goed.”

Meer weten? De 12+ club gaat een keer per maand op pad. Verzamelpunt is Ons Honk, Vosbergerlaan 35 te Eelde (achter de Villa Vosbergen). Kosten €20, - per jaar. Meer info: <https://www.ivn.nl/afdeling/eelde-paterswolde/jongeren-12>

Vacature

Zin om mee te helpen? De 12+ club zoekt nog een enthousiaste begeleider. Diepgaande natuorkennis is niet nodig. Nieuwsgierig zijn en enige leiding kunnen geven aan kinderen van 12 t/m 15 jaar is wel een pre.

In de beek lopen

tekst: Rogez Groesz

foto: Liesbeth AB

Een vleermuis in de woonkamer

Zondagavond 16 mei 2021 circa 21.00 uur, zitten mijn vrouw en ik in de woonkamer te kijken naar de TV – “Koningin Maxima; een leven vol muziek”.

Plotseling fladdert er zomaar een vleermuis door de kamer. Als het beestje gaat zitten, is het slechts een klein hoopje. Als hij/zij fladdert is het een tamelijk groot ding. Ook al door de weerspiegeling via het witte plafond van de kamer. We proberen eerst foto's te maken. Het is ons bekend dat je vleermuizen niet beet moet pakken in verband met het risico van besmetting door bacteriën/virussen. Maar hoe krijg je het beestje weer uit de kamer? Met een theedoek lukt het niet. Met een fijnmazig schepnetje en een snijplank als bodem lukt het wel.

Na overleg met Leo Stockmann van IVN hebben we het beestje, waarschijnlijk een dwergvleermuis, de vrijheid weer gegeven en buiten laten vliegen.

Frits Kruse

Dwergvleermuis op een muur

Hoornaarnest

Tijdens werk in mijn groentetuin ontdekte ik onder mijn korte broek die op mijn hoge bergschoenen lag een hoornaarnest. De hoornaars bleken niet agressief te zijn. Mooi laten zitten.

Later ontdekte ik dat de hoornaars de coloradokevers aten, die op de aardappelen zaten. Dus toch nuttige insecten.

Hendrik Luinge, 4 sept. 2021

Hazelwormen

Vanmiddag kreeg ik deze twee foto's toegestuurd door mijn zoon Han. Ik heb hem gevraagd of ik de foto's naar de redactie van Groen door mocht sturen.

Tijdens zijn wandeling vanmiddag op de

Sallandse heuvelrug zag hij dit op het pad liggen. Na het uitgebreid bekeken te hebben en na het maken van de foto's, heeft hij de hazelwormen met behulp van een stokje maar even aan de kant in het bosje gelegd. Ze bleven elkaar goed vast houden!

Zoiets heb ik ook nog nooit gezien. Vechtende mannetjes?

Hoewel het dan in Overijssel was, is het misschien toch leuk voor Groen.

Foto's Han Tuttel, tekst Annelies Tuttel, eind mei 2021

Opmerking redactie: Op YouTube, uitzending bij Vroege Vogels okt. 2014, staat een filmpje van eenzelfde gedrag, opgenomen door Marleen Komdeur uit Ter Apel in mei 2014. De vechtsituatie zou ook een onderdeel kunnen zijn van paringsgedrag. Dan zou het om een mannetje en een vrouwtje gaan.

Visdieven Glimmermade

In Groen 75 van najaar 2020 schreef Fred van der Noord over het maken van broedvlotjes voor visdieven, bedoeld om op de waterplas Glimmermade te plaatsen. De vlotjes zouden broedgelegenheid moeten bieden aan visdieven.

De lezer is natuurlijk benieuwd of de actie is geslaagd.

Eind maart van dit jaar zijn de door Fred gemaakte vier vlotjes door een kano het water over getrokken en ruim van de kant op hun plaats vastgelegd. RTV Drenthe was daarbij. Daarna heeft Fred de situatie uiteraard nauwlettend gevolgd en zelf heb ik ook een aantal keren vanaf de kant gekeken. Op 20 april waren de eerste waarnemingen van de sierlijke visdieven bij de vlotjes. Eind mei wordt geconstateerd dat er op drie vlotjes wordt gebroed. In de loop van juni worden er op twee vlotjes jongen gezien. Uiteindelijk zijn negen jongen groot geworden. Je kunt spreken van een goed geslaagde en waardevolle actie.

Lees het complete en boeiende verhaal van Fred van der Noord over de visdieven Glimmermade op onze site. (menu-publicaties-werkgroepverslagen)

Leo Stockmann

“Florahof” Tuincentrum

Aangesloten bij de Vereniging van hoveniers en groenvoorzieners

Tuinaanleg Beplanting Onderhoud

T.W.Ubels

Burgemeester Legroweg 34

9761 TC Eelde

tel: 050-3094756/fax: 050-3095236

www.tuincentrumflorahof.nl

**VOS VISION
OPTIEK**

**Het adres voor de mooiste brillen
en de beste oogzorg**

Specialist in oogmetingen,
optometrische oogonderzoeken,
contactlensaangepassing en
CBR oogkeuringen (oogarts)

Ons team bestaat uit:
2 optometristen (HBO) - 1 oogarts (CBR-keuringen)
1 opticien-contactlensspecialist - 2 assistent-opticiens

Autoschade Herstel
Van Kalker bv

Ieder zijn vak

Industrieweg 12
9765 BL PATERSWOLDE

T 050 309 25 16
M 06 504 002 00

info@vankalker.nl
www.vankalker.nl

**HET
EKO
HUIS**

BIOLOGISCH WINKELN

Hoofdweg 77b*, Eeld

*aan parkeerplaats Kerkhoflaan

ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde

**Hengelsport-Voeders-Zaden
en Dierbenodigdheden**

www.rolfesdierenspeciaalzaak.nl

KOM KIJKERS KIJKEN

Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist

Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●] Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen

STER ACCOUNTANTS SCHEIDINGSADVIES

Jan Pelletouwerplein 1, 9765 BR Paterwoude
Tolk 14, 9806 RD Kropswolde
Tel. 050 3090233

www.steraccountants.nl
info@steraccountants.nl
www.sterscheidingsadvies.nl
info@sterscheidingsadvies.nl

UW FINANCIËLE HUISARTS

Een buitenkansje met de waterral

Op 25 september hoorde ik samen met een andere vogelaar van heel nabij onderin de rietkraag bij de brug Weeringsdijk over het Eelderdiep de kenmerkende roep van een waterral. Dit hield maar aan, misschien ook omdat in de verte een andere waterral aan het roepen was. We dachten allebei dat dit de kans was om deze vogel nu eens goed te zien te krijgen. Na ongeveer een half uur speuren kregen we hem eindelijk in het vizier. Hij zat hoger dan we aanvankelijk dachten. Maar wel nogal verscholen in het riet. Toch konden we zo nu en dan zijn prachtig gekleurde kop en dieprode snavel aanschouwen. Ik kon er ook enkele foto's van maken die een goed beeld geven hoe we hem konden waarnemen, zo tussen de rietstengels. Ook nu weer werd geduld beloond.

Tekst en foto's: Sieds Rienks

Insectenleven in de ingezaaide bloeiende berm Eskampenweg – Eelde

Op 3 augustus 2021 heb ik op verzoek van onze plaatselijke afdeling een telling van soorten bestuivers gedaan in een deel van de ingezaaide berm langs de Eskampenweg. Op de foto is een impressie te zien hoe een stuk van de strook langs het maisveld er begin augustus uitzag. Het is een stuk van het perceel van Henk van Bergen. Het was een zonnige, half bewolkte dag en vrijwel windstil weer. Om ongeveer 13.00 uur was het 20 °C en die temperatuur was uitstekend om in korte tijd veel soorten en aantallen te kunnen waarnemen. Ik heb gedurende 10 minuten geteld in een strook langs de weg het veld in van 1 meter breed en 15 meter lang. De uitkomsten van dit onderzoek naar aantallen en soorten hebben mij verrast. Het was een drukte van belang door de diversiteit aan bloeiende planten met voor bestuivers geschikte nectar op een kleine oppervlakte. Dit geeft aan dat het erg belangrijk is voor de biodiversiteit aan insectenleven om de aanleg van meer bloeiende akkerranden in agrarisch gebied te bevorderen of er nu wel of niet subsidie wordt verstrekt. De bestuivers kunnen ook zorgen voor een

natuurlijke vorm van gewasbescherming in akkers en het bestuiven van allerlei soorten struiken en bomen. Ze staan ook op het menu van vogels en andere dieren. De resultaten zijn:

Vlinders: Klein koolwitje 1, Dagpauwoog 2, Zwartsprietdikkopje 1, Citroenvlinder 1

Bijen: Honingbij 2, Aardhommel 6 (vooral op paarse vogelwikke), Steenhommel 3 (vooral op Kaasjeskruid), Akkerhommel 4, Pluimvoetbijen 5 (vooral op gele composieten als klein Streepzaad), *Familie Zandbijen* 1, Kleine zwarte bij onbekend 1

Bloemenpracht
Eskampenweg
Foto: Marleen Koning

Zweefvliegen: Grote bijvliegen 2, Kleine bijvliegen 2, Langlijfjes 1, Snorzweefvliegen 1, Kommazweefvliegen 1, Pendelzweefvliegen 1

Wespen: Kleine wesp onbekend 1.

Verder heb ik nog diverse, niet nader geïnventariseerde vliegensoorten waargenomen.

Marleen Koning

WANDELROUTE VOSBERGEN

Deze wandelroute wordt al sinds een aantal jaren verzorgd door medewerkers van de werkgroep Vlinderkampje. Zijn er paaltjes verdwenen of staan ze los, dan maken medewerkers van de werkgroep het weer in orde.

Afgelopen zomer waren er weer paaltjes verdwenen en de kopjes van de paaltjes hadden een opfrisbeurt nodig. Dit is voortvarend aangepakt en alles staat er nu weer goed bij.

Ook werd ontdekt dat de wandelroute 25 jaar bestaat (zie GROEN nr. 27).

Op initiatief van de werkgroep heeft *Dorpsklanken* daar uitgebreid aandacht aan geschonken (zie *Dorpsklanken* 22 september 2021, met routekaartje).

U kunt dit jubileum het beste vieren door de route van 1,5 uur te gaan lopen. Het is en blijft een prachtige route. Een beschrijving van de route staat op de website van IVN: <https://www.ivn.nl/afdeling/eelde-paterswolde/ivn-wandeling-vosbergen>, maar u kunt de beschrijving ook ophalen bij de Readshop.

Jille Eilander

‘Maai me niet’ is gemaaid!

De berm aan de Zuurstukken die voorheen bestond uit een strak grasgazon, is al een tijdje geleden omgetoverd tot een mini-wildernis vol leven en avontuur. Het is hier waar je na de krokussen, de margrietten en wilde peen zag opkomen. Waar er vorig jaar veel zwarte mosterdplanten de kop op staken, was er dit jaar tot onze verrassing een ‘comeback’ van de moerasrolklaver. Onkruid bestaat in de berm niet. De natuur zijn gang laten gaan, daarmee dien je de insecten en de vogels. In juli zijn Marleen Koning, Bertus van der Velde en Leo Stockmann de berm ingedoken voor een insecten- en planteninventarisatie. Voor de **resultaten** verwijst ik naar de **site** van IVN Eelde-Paterswolde (menu/publicaties/werkgroepverslagen) En na al het gebloei en bewonder en misschien hier en daar een fronsend wenkbrauwje, want ja, op den duur is het dor en droog, moest het ervan komen. Er werd bruut gekortwiekt. Gemaaid is de ‘maai me niet-berm’! Nee, niet door een persoon met gefronste wenkbrauwen die niet tegen de

Bertus van der Velde

foto: Aafke Pot

rommelige aanblik kon, maar door een buurman die hiervoor gevraagd is om dit in orde te maken. Door nu te maaien, geven we weer ruimte aan de jonge plantjes die zich dicht op de bodem bevinden. We laten ons verrassen wat daar nu weer tussen zit!

foto: Aafke Pot

Hagedoornvlinder

foto: Inge Kuipers Munneke

Jan Tuttel-bankje

Aan de westkant van de Koedijk staat het zogenoemde Jan Tuttel-bankje. Een bankje ter herinnering aan onze vroegere dorpsgenoot, geplaatst na zijn overlijden in 2006 door Piet Panman, wonende in de boerderij tegenover het bankje. Jan heeft veel betekend voor de natuurbescherming en ook was hij actief op het culturele front. In de loop van de tijd was het bankje er steeds slechter aan toe en niet meer betrouwbaar om erop te gaan zitten. Het bankje is inmiddels hersteld en dus zonder gevaar weer te gebruiken.

Het herstelde bankje

tekst en foto: Leo Stockmann

Ploegschaar met dichtregels

Bij het Kleibos (parkeerplaats zuidzijde) te Roderwolde staat een verroeste ploegschaar waarop de volgende dichtregels staan: “Wie praat van het mijne, gaat naar huis en ziet het zijne. Ziet hij daar geen gebreken, dan pas zal hij van het mijne spreken.”

foto: Leo Stockmann

Ransuil op
industrieterrein Eelde

foto: Edu Wagtelenberg

Vlasbekje

foto: Leo Stockmann

Kogeldistel

foto: Bertus van der Velde

Natuurlijk zondag geopend vanaf 9 uur

maandag t/m zaterdag:	8.00 - 21.00 uur
zondag:	9.00 - 18.00 uur

Winkelcentrum Paterswolde

Hoofdweg 202, 9765 CK Paterswolde | www.ahpaterswolde.nl | facebook.com/ahpaterswolde

Gall & Gall
SINCE 1884

Etos

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P. Feenstra, M. Hols, J. Kadijk, B. van Manen, J. Meeder, J. Nienhuis, J. Poel, A. J. Pot, S. Rienks, L. Stockmann, W. Zandt, A. v/d Zijpp, N. Smeenge, E. de Boer, R. Rijskamp, G. Brink, F. van der Noord, Th. Bouwman, R. Dantuma, A.de Graaff, H. Kamps. <i>Afdeling Vries:</i> H. Eggenhuizen, J. Fekkes, R. Maring, I. Lodewijks, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch, A. H. v.d. Meulen, S. Sikkes.
Planten:	T. v.d. Berg, F. Nijdam, C.de Graaf, W. Kramer, F. Wilkens, J. Schlaman, N. Jansen, L. Stockmann. L. van Brakel,
Publiciteit:	L. Stockmann, A. Pot.
Brom:	A. AB, E. de Boer, T. v/d Berg, W. Kramer, S. Jansma
Jeugd:	T. v/d Berg, M.de Boer, N. Smeenge, A.de Jonge, P. Feenstra, S. Jansma, J. van den Bosch, A. Pot, L.AB, K. Bokma, K. Reinders
Vlinderkampje:	T. v/d Berg, F. Nijdam, B. v/d Velde, P. Druiven A. v/d Zijpp, J. v/d Werff, J. Eilander, F. Wilkens, E. de Boer, M. Koning, J. Polling
Bijenbosje:	Leo Stockmann, Bart Kruit (IHP)
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
Redactie Groen:	Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com Martine Harmens: martineharmens@ziggo.nl
Distributie Groen:	Lideke Jorritsma.
Advertenties:	Jan van der Werff.
Site:	http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde
Websitebeheer:	Henk von Eije, Aafke Pot.

EELDE-PATERSWOLDE

Kleurencollectie